

VAALIT: EUROOPPALAINEN TARINA

Kymmenen vaalia, jotka
muuttivat maailmaamme

NÄYTTELY

FI

Euroopan parlamentti

VAALIT: EUROOPPALAINEN TARINA

Kymmenen vaalia, jotka
muuttivat maailmaamme

NÄYTTELY

VAALIT: eurooppalainen tarina.

Kymmenen vaalia, jotka muuttivat maailmaamme.

Näyttely

Tiimi:

Martí Grau Segú, kuraattori
Inês Nauwelaers, apulaiskuraattori
Debora Righetti, projektinhallinta

Kiitämme seuraavia:

Vladimir Čajkovac, Rocío del Casar Ximénez, Hans De Waegeneer, Christine Dupont, Óscar Fontao Regueira, Vasileios Galanakis, Yann Guillard, Clodagh Hourigan, Albrecht John, Philippe Le Guen, Nathalie Minten, Audrey Mottier, Elisabete Petim, Philippe Peyredieu du Charlat, Maria Teresa Pollastro, Véronique Recher, Frédéric Tadino, Jean-Baptiste Teresa, Josette Torres, Tatiana Tumashik ja Lycée Viollet-le-Duc (Villiers-Saint-Frédéric, Ranska).

Euroopan parlamentin hanke, jonka yhteisestä toteutuksesta vastaavat Euroopan historian talo (Jean Monnet -talosta vastaava jaosto) ja Parlamentarium.

Kannen kuva: vuoden 1984 EU-vaalit Ranskassa.

© Euroopan unioni

Sisältö

Tavoite	7
Johdanto	8
<i>Demokratian kehittyminen Euroopan historiassa</i>	<i>8</i>
<i>Euroopan yhtenäisyyden arkkitehdit ja matka kohti suorilla vaaleilla valittua Euroopan parlamenttia</i>	<i>10</i>
Kymmenen vaalia, jotka muuttivat maailmaamme	13
1979	
Kaksi yhteisön perustajaäitiä suorilla vaaleilla valitun Euroopan parlamentin ensimmäisenä päivänä	14
1984	
Entistä vahvemman Euroopan parlamentin toiset vaalit	16
1989	
Unionin uudelleen muotoutuminen kylmän sodan jälkeen: vaalit mullistusten vuonna	18
1994	
Maastrichtin sopimuksen mukaisen uuden Euroopan syntyminen	20
1999	
Tervetuloa euroaikaan	22
2004	
Suuren laajentumisen jälkeen yhdistynyt Eurooppa antaa äänensä	24
2009	
Finanssikriisin varjossa	26
2014	
Komission puheenjohtajan nimitys Lissabonin sopimuksen uusien määräysten mukaisesti	28
2019	
Kansalaiset palaavat vaaliurnille	30
2024	
Tulevat vaalit: käännekohta?	33

Tavoite

Kesäkuussa 2024 kaikkien Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaiset voivat äänestää edustajansa Euroopan parlamenttiin.

Vuonna 1979 järjestettiin ensimmäiset suorat Euroopan parlamentin vaalit. Tulevat vaalit ovat kymmenen vuotta myöhässä. Nyt on sopiva hetki tarkastella, miten Euroopan ylikansallinen demokratia on kehittynyt. Ensimmäisistä vaaleista alkaen on vaiheittain rakennettu todellinen eurooppalainen hallintojärjestelmä.

Tämä aikamatka ei ole vain tilaisuus tutustua menneisyyteen, vaan se auttaa sinua myös tekemään tietoon perustuvan valinnan äänestyspaikalla! Demokratia on välttämätön – sinun äänesi on ratkaiseva.

Johdanto

Demokratian kehittyminen Euroopan historiassa

Eurooppa on kulkenut pitkän matkan demokratian kehityksen tiellä. Joidenkin mielestä demokratian juuret ulottuvat klassiseen Ateenaan. Jotkut taas ajattelevat, että nykyajan vapaudet eroavat olennaisesti antiikin ajan vapauksista, koska ne koskevat koko yhteiskuntaa eivätkä vain osaa siitä. Antiikin ajan demokratiassa suuret ihmisryhmät olivat vailla oikeuksia, mutta valistuksen ajan edistyneimpien ajatusten mukaan demokratian täytyy olla osallistavaa.

Tätä hienoa ajatusta on kuitenkin usein sovellettu enemmän teoriassa kuin käytännössä. Demokratian edistyminen on 1700-luvun lopusta lähtien nivoutunut muihin laajempaa tasa-arvoa koskeviin tärkeisiin pyrkimyksiin. Niitä ovat muun muassa orjuuden lakkauttaminen ja kansalaisoikeuksien ulottaminen kumpaankin sukupuoleen. Orastava demokraattinen legitiimiys joutui 1800-luvulla selviytymään rinnakkain itsevaltaisten hallintojen kanssa. Itsevaltaisten hallintojen välinen monenvälisyys mahdollisti monessa tapauksessa kestävän rauhan kansojen välillä (Münsterin/Osnabrückerin sopimus vuonna 1648, Utrechtin sopimus vuonna 1713 ja Wienin yleissopimus vuonna 1815). Tämä tapahtui viime kädessä laajempien kansalaisvapauksien puolesta toimivien kansalaisten pyrkimysten kustannuksella. Sortotoimet esimerkiksi laajenivat vuodesta 1815 lähtien Wienin kongressin jälkeen. Myöhemmin 1800-luvulla kansainvälisen oikeuden kodifointi ja vakaiden kansainvälisten järjestöjen perustaminen loivat edellytykset demokraattisten normien kansainväliselle leviämiselle. Jotkin maat olivat jo soveltaneet niitä kansallisesti. Maailma oli valmis ajattelutavan muutokseen, jossa demokraattiset arvot ottaisivat johtoaseman kansainvälisissä järjestelmissä. Eurooppa joutui valitettavasti odottamaan vielä yhden sodan – ensimmäisen maailmansodan – loppua ennen kuin useimmista sen maista tuli demokratioita.

Yksi asia on tänä päivänä selvä: mikään vaali ei ole täysin demokraattinen ilman yleistä äänioikeutta. Yleisiä vaaleja järjestettiin Euroopassa ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa lähinnä Pohjois-Euroopan maissa. Muualla Euroopassa naisten äänioikeuden toteutumista jouduttiin odottamaan toisinaan hyvin pitkään: Sveitsissä se toteutui vasta 1970-luvulla, kun taas Espanjassa ja Turkissa se otettiin käyttöön 1930-luvulla. Liberaalin demokratian kukoistuskausi oli myös ajanjakso, jolloin sen vakavimmat haasteet pääsivät valloilleen: natsismi ja stalinismi

Suomalainen nainen äänestämässä vuoden 1907 eduskuntavaaleissa.
© Yleinen julkinen käyttöoikeus.

menestyivät, koska ne arvostelivat yksilönvapauksien leviämistä. Demokraattisten vaalien pitkä kehitys on myös kuvaus siitä, miten niissä on otettu huomioon jotkin yhteiskunnan tärkeimmät tavoitteet: naisten oikeudet, äänioikeutta vailla olevien oikeudet ja, erityisesti toisen maailmansodan jälkeen ja Euroopan yhtenäisyyden rakentajien ansiosta, kansainvälisen rauhan edistäminen.

Euroopan yhtenäisyyden arkkitehdit ja matka kohti suorilla vaaleilla valittua Euroopan parlamenttia

Toisen maailmansodan jälkeen vallitsi vahva tunne siitä, että Euroopan yhtenäisyyden toteutumatta jääminen sotien välisenä aikana oli ollut yksi tärkeimmistä syistä rauhan ja demokratian romahtamiseen. Schumanin julistusta laadittaessa vuonna 1950 Jean Monnet löysi keinon yhdistää rauhan, demokratian ja Euroopan yhtenäisyyden. Monnet ei ainoastaan luonut perustuksia Euroopan yhteisön hallintorakenteelle, vaan hän työskenteli seuraavien vuosikymmenten aikana hellittämättä yhteisön toimielinten demokratisoimiseksi tukemalla Euroopan parlamentin suorien vaalien käyttöönottoa.

Tämä työ tapahtui pääasiassa Euroopan yhdysvaltojen toimintakomitean kautta. Rauhan asia käynnisti maailman kunnianhimoisimman demokratiahankkeen: kansalliset rajat ylittävät vaalit. Euroopan parlamentin suorat demokraattiset vaalit ovat vuodesta 1979 lähtien ohjanneet maanosamme kohtaloa kansalaisten osallistumisen ja parlamentin toimivallan lisäämisen kautta.

Euroopan unionin perustajat ovat alusta alkaen työskennelleet yhteistuumiin, jotta Euroopan yhdentymishanke olisi parlamentaarinen. Belgian entinen pääministeri Paul-Henri Spaak toimi läheisessä yhteistyössä Jean Monnet'n kanssa. Hänestä tuli Euroopan hiili- ja teräsyhteisön yhteisen edustajakokouksen ensimmäinen puhemies vuonna 1952. Hänen seuraajakseen valittiin Italian entinen pääministeri Alcide De Gasperi vuonna 1954. Nämä kolme miestä luottivat siihen, että edustajakokous edistää syntymässä olevan eurooppalaisen toimielinrakenteen ylikansallista luonnetta.

Vuonna 1958 perustettiin vielä kaksi Euroopan yhteisöä: Euroopan talousyhteisö ja Euratom. Ranskan entinen pääministeri ja ulkoministeri Robert Schuman oli julkisesti tukenut Monnet'n suunnitelmaa yhdistyneestä Euroopasta. Hänestä tuli kaikkien kolmen yhteisön edustajien yhdistävän uuden lainsäätäjän, Euroopan parlamentaarisen edustajakokouksen, puhemies.

Robert Schuman Euroopan parlamentaarisessa edustajakokouksessa Schumanin julistuksen 10-vuotisjuhlassa 10. toukokuuta 1960.

© Euroopan unioni

Kymmenen vaalia, jotka muuttivat maailmaamme

1979

Kaksi yhteisön perustajaäitiä suorilla vaaleilla valitun Euroopan parlamentin ensimmäisenä päivänä

Ensimmäisten vaalien jälkeen Euroopan parlamentilla oli vastikään saamastaan demokraattisesta legitimiyydestä huolimatta vain rajalliset toimivaltuudet. Monet ihmiset olivat tyytymättömiä tähän tilanteeseen, ja useat suorapuheiset parlamentin jäsenet pyrkivät ajamaan muutosta välittömästi, jos ei lainsäädännöllä, niin käytännössä. Esimerkiksi parlamentin budjettivallan laajentamisesta tuli keino vaikuttaa yhä useampiin politiikan aloihin. Poliittisista voimahahmoista keskeinen oli Altiero Spinelli, joka oli ollut Euroopan yhtenäisyyden kannattaja 1940-luvulta lähtien.

Vuonna 1941 Spinelli ja joukko muita fasismin vastustajia olivat vangittuna pienellä Ventotenen saarella, jossa he laativat manifestin Euroopan liittovaltiosta. Sodan riehueessa heidän ympärillään oli selvää, että kansainvälinen järjestelmä ei voinut palata entiseen tilanteeseen toisen maailmansodan päätyttyä. Myöhemmin Spinellistä tuli Euroopan komission jäsen ja hän oli ehdolla Euroopan parlamentin jäseneksi vuonna 1979. Spinelli johti niin kutsuttua Krokotiiliklubia. Se sai nimensä Strasbourgissa sijaitsevasta ravintolasta, jossa klubin jäsenet kokoontuivat. Spinelli esitti luonnoksen Euroopan unionin perustamista koskevan sopimukseksi, joka edusti federalistista näkemystä. Parlamentti hyväksyi sen helmikuussa 1984. Lähestyvien vaalien poliittiset panokset nousivat hyvin korkeiksi.

Se oli myös ensimmäinen kerta, kun Euroopan parlamentin vaalit järjestettiin Kreikan ollessa täysivaltainen jäsenvaltio. Ranskalainen Pierre Pflimlin valittiin äänestysprosentilla 59 parlamentin puhemieheksi. Hänestä tuli ensimmäinen jäsenvaltion entinen pääministeri, joka johti Euroopan parlamenttia. Ison-Britannian Charles Henry Plumb toimi puhemiehenä vuodesta 1987 lähtien. Koska Espanja ja Portugali liittyivät Euroopan yhteisöön kesken vaalikauden, niitä varten suunniteltiin välivaaleja vuonna 1987. Vaikka jäsenvaltiot eivät lopulta hyväksyneet luonnosta sopimukseksi Euroopan unionin perustamisesta, teksti pohjusti tietä tuleville käänteentekeville tapahtumille, kuten Euroopan yhtenäisasiakirjan hyväksymiselle ja lopulta Euroopan unionin perustamiselle.

Louise Weiss tervehtii Euroopan parlamentin puhemieheksi valittua Simone Veiliä 17. heinäkuuta 1979.
© Euroopan unioni

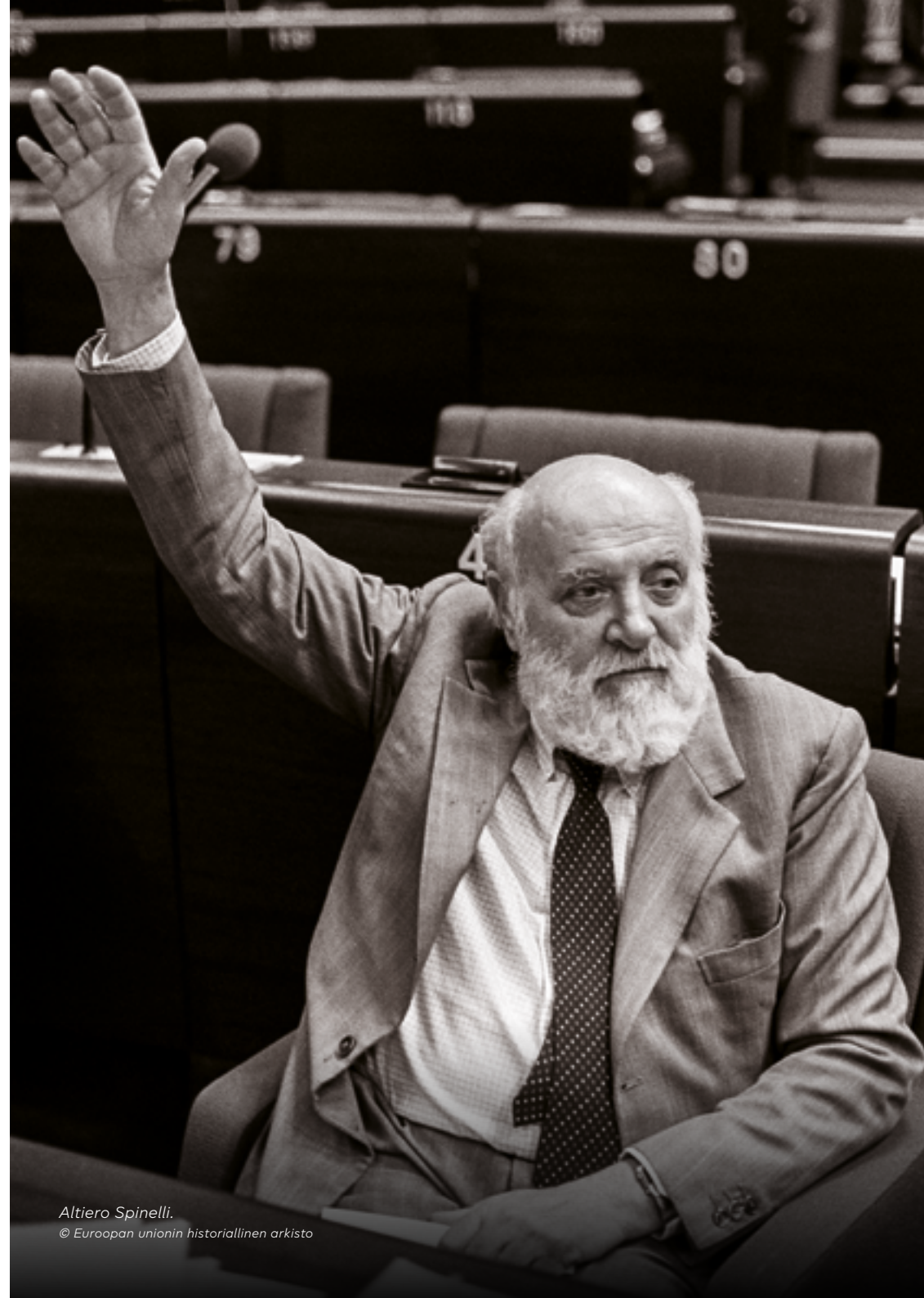
1984

Entistä vahvemman Euroopan parlamentin toiset vaalit

Ensimmäisten vaalien jälkeen Euroopan parlamentilla oli vastikään saamastaan demokraattisesta legitimiudesta huolimatta vain rajalliset toimivaltuudet. Monet ihmiset olivat tyytymättömiä tähän tilanteeseen, ja useat suorapuheiset parlamentin jäsenet pyrkivät ajamaan muutosta välittömästi, jos ei lainsäädännöllä, niin käytännössä. Esimerkiksi parlamentin budjettivallan laajentamisesta tuli keino vaikuttaa yhä useampiin politiikan aloihin. Poliittisista voimahahmoista keskeinen oli Altiero Spinelli, joka oli ollut Euroopan yhtenäisyyden kannattaja 1940-luvulta lähtien.

Vuonna 1941 Spinelli ja joukko muita fasismin vastustajia olivat vangittuna pienellä Ventotenen saarella, jossa he laativat manifestin Euroopan liittovaltiosta. Sodan riehussa heidän ympärillään oli selvää, että kansainvälinen järjestelmä ei voinut palata entiseen tilanteeseen toisen maailmansodan päätyttyä. Myöhemmin Spinellistä tuli Euroopan komission jäsen ja hän oli ehdolla Euroopan parlamentin jäseneksi vuonna 1979. Spinelli johti niin kutsuttua Krokotiiliklubia. Se sai nimensä Strasbourgissa sijaitsevasta ravintolasta, jossa klubin jäsenet kokoontuivat. Spinelli esitti luonnoksen Euroopan unionin perustamista koskevan sopimukseksi, joka edusti federalistista näkemystä. Parlamentti hyväksyi sen helmikuussa 1984. Lähestyvien vaalien poliittiset panokset nousivat hyvin korkeiksi.

Se oli myös ensimmäinen kerta, kun Euroopan parlamentin vaalit järjestettiin Kreikan ollessa täysivaltainen jäsenvaltio. Ranskalainen Pierre Pflimlin valittiin äänestysprosentilla 59 parlamentin puhemieheksi. Hänestä tuli ensimmäinen jäsenvaltion entinen pääministeri, joka johti Euroopan parlamenttia. Ison-Britannian Charles Henry Plumb toimi puhemiehenä vuodesta 1987 lähtien. Koska Espanja ja Portugali liittyivät Euroopan yhteisöön kesken vaalikauden, niitä varten suunniteltiin välivaaleja vuonna 1987. Vaikka jäsenvaltiot eivät lopulta hyväksyneet luonnosta sopimukseksi Euroopan unionin perustamisesta, teksti pohjusti tietä tuleville käänteentekeville tapahtumille, kuten Euroopan yhtenäisasiakirjan hyväksymiselle ja lopulta Euroopan unionin perustamiselle.

Altiero Spinelli.
© Euroopan unionin historiallinen arkisto

1989

Unionin uudelleen muotoutuminen kylmän sodan jälkeen: vaalit mullistusten vuonna

Vuoden 1989 vaalit pidettiin yhtenä lähihistorian merkittävimmistä vuosista. Neljä vuosikymmentä kestäneen kylmän sodan jälkeen, jota leimasi idän ja lännen vastakkainasettelu maailmannäyttämöllä, Neuvostoliiton johtama itäblokki hajosi ja Keski- ja Itä-Euroopan maat siirtyivät nopeasti kohti moniarvoista demokratiaa. Euroopan yhteisössä ennennäkemätöntä muutostyötä johti Jacques Delors, entinen ranskalainen ministeri, josta oli tullut Euroopan komission puheenjohtaja vuonna 1985.

Delors sai aikaan sen, että jäsenvaltiot hyväksyivät Euroopan yhtenäisasiakirjan, joka perustui osittain Spinellin laatimaan luonnokseen Euroopan unionin perustamissopimukseksi ja joka oli ratkaiseva askel kohti Euroopan unionia, jonka toimivalta ulottuisi monille politiikanaloille. Kolmannet Euroopan parlamentin vaalit pidettiin toiveikkaassa ilmapiirissä. Tavoiteltiin poliittista kokonaisuutta, joka olisi täysivaltainen kansainvälinen toimija ulkosuhteissa ja jonka sisäisen yhdentymisen taso olisi ennennäkemätön. Sopimusneuvotteluiden ollessa vielä kesken vaaleissa äänesti noin 58 prosenttia kansalaisista.

Uusi parlamentti valitsi puhemieheksen espanjalaisen Enrique Barónin. Saksalainen Egon Klepsch valittiin puhemieheksi vuonna 1992 vaalikauden toiselle puoliskolle. Uuden vaalikauden aikana tapahtui merkittäviä historiallisia muutoksia. Berliinin muuri murtui, Saksat yhdistyivät jälleen ja Keski- ja Itä-Euroopan maiden demokraattiselle siirtymävaiheelle annettiin vankkaa rahoitustukea. Tämä vaikutti ratkaisevasti yhdentymisen lujittamiseen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (joka tunnetaan myös Maastrichtin sopimuksena) laatimisen ja ratifioinnin myötä. Uusi Eurooppa oli syntynyt!

ELEZIONI EUROPEE 18 GIUGNO 1989

IL PARLAMENTO EUROPEO LA NOSTRA VOCE IN EUROPA

PARLAMENTO EUROPEO Ufficio d'informazione per l'Italia - Via IV Novembre, 149 - 00187 ROMA - Tel. 6790007-6790102

1994

Maastrichtin sopimuksen mukaisen uuden Euroopan syntyminen

Noin vuosi sen jälkeen, kun Maastrichtin sopimus oli tullut voimaan ja Euroopan unioni oli perustettu, unionin kansalaiset kutsuttiin jälleen äänestämään. Uuden toimivallanjoon myötä Euroopan parlamentin asema oli kasvanut huomattavasti, ja se toimi nyt toisena lainsäätäjänä ministerineuvoston kanssa. EU:lla oli kunnianhimoisia uusia hankkeita, jotka toimisivat koko eurooppalaisen rakenteen liikkeellepanevina voimina: suunniteltu laajentuminen itään ja etelään sekä suunnitelma yhteisestä rahasta. Ne olivat nyt demokraattisen päätöksenteon ja julkisen valvonnan kohteena Euroopan parlamentin jäsenten välityksellä.

Uudet vaalit pidettiin tunnelmissa, jotka heijastivat edessä olevia tärkeitä valintoja (Euroopan laajentuminen: kuinka pitkälle edetään?) ja sitä, miten kansalaisten epäilyt hälvennetään (olisiko yhteinen raha kaiken kaikkiaan hyödyllinen vai ei?). Uusia toimintalinjoja oli otettava käyttöön tai tehostettava. Näihin kuuluivat aluepolitiikan välineistä rahoitettavia infrastruktuureja koskevat toimintalinjat. Ne olivat osoitus Euroopan uudesta yhteenliittymisestä.

Vaalien äänestysprosentti oli noin 57. Saksalainen Klaus Hänsch valittiin Euroopan parlamentin puhemieheksi vuonna 1994. Espanjalaisesta José María Gil-Roblesistä tuli puhemies vaalikauden toisen puoliskon ajaksi vuonna 1997. Koska EU:n jäsenmäärä oli 1. tammikuuta 1995 kasvanut 12:sta 15:een, Itävalta, Ruotsi ja Suomi valitsivat edustajansa välikaaleissa vuosina 1995 ja 1996. Nämä uudet jäsenet toivat mukanaan vahvat perinteet liittoutumattomuudesta sekä korkeista sosiaali- ja ympäristöstandardeista. Myös maailma katsoi Eurooppaa uudella tavalla: vanhassa maailmassa alkoi uusi optimistinen ajanjakso, ja EU:n malli näytti olevan omiaan lyömään entisten kylmän sodan blokkien mallin.

EU-vaalit Brysselissä 12. kesäkuuta 1994.
© Euroopan unioni

1999

Tervetuloa euroaikaan

Yhteisen valuutan edistyminen oli saamassa aikaan jotain konkreettista: eurosetelit ja -kolikot. Suuri laajentuminen oli päässyt vauhtiin. Liittymisneuvottelut 12 ehdokasvaltion kanssa aloitettiin vuonna 1998. Viimeiset EU-vaalit 1900-luvulla pidettiin merkittävässä poliittisessä risteyskohdassa, ja niiden tuloksella oli varmasti kauaskantoisia vaikutuksia.

Rauha näytti olevan turvattu lähes puoli vuosisataa jatkuneen Euroopan yhdentymisen jälkeen ja myös kymmenen vuotta kylmän sodan päättymisen jälkeen, mutta Kosovon konflikti oli julma muistutus sen hauraudesta, kuten Jugoslavian sodat olivat olleet sitä ennen. Vahvempi eurooppalainen ulkopoliitiikka näytti olevan keino vakauttaa maanosaa. Seuraavalla vaalikaudella allekirjoitettiin Nizzan sopimus (2001), jolla muutettiin sekä Maastrichtin sopimusta (1992) että Rooman sopimusta (1957), ja sen tarkoituksena oli osittain valmistella unionia uusien jäsenten liittymiseen.

Äänestysprosentti oli 58. Ranskalainen Nicole Fontaine valittiin Euroopan parlamentin puhemieheksi vaalikauden ensimmäiselle puoliskolle vuonna 1999, ja irlantilainen poliitikko Pat Cox vaalikauden toiselle puoliskolle vuonna 2002. Tämän vaalikauden aikana euro otettiin käyttöön (1. tammikuuta 2002) ja perustettiin valmistelukunta laatimaan Euroopan perustuslakia. Sen aikana ilmeni myös suuria haasteita Euroopan unionin asemalle maailmanlaajuisena toimijana. New Yorkissa ja Washingtonissa 11. syyskuuta 2001 tehdyt iskut nostivat terrorismin torjunnan ajankohtaisemmaksi kuin koskaan aikaisemmin. Yhdysvaltojen hyökkäys Irakiin jakoi unionin kahteen ryhmään: Yhdysvaltoja tukeviin maihin ja siihen kriittisesti suhtautuviin maihin. Tämä johti jopa "vanhan Euroopan" ja "uuden Euroopan" väheksyvään erotteluun!

Tiedotuspiste kesäkuussa 1999 pidettäviä EU-vaaleja varten.
© Euroopan unioni

2004

Suuren laajentumisen jälkeen yhdistynyt Eurooppa antaa äänensä

Irakin sodan aiheuttama kuilu Euroopan maiden välillä oli saatava korjattua, ja EU:n tähän mennessä suurin laajentuminen tarjosi tähän suurenmoisen mahdollisuuden. Yli puoli vuosisataa kestäneen, syvään juurtuneen kahtiajaon jälkeen Eurooppa oli vuonna 2004 valmis uuteen kohtaamiseen. Kymmenen uutta jäsenvaltiota oli liittymässä mukaan, kahdeksan Keski- ja Itä-Euroopasta (Latvia, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Viro) ja kaksi Etelä-Euroopasta (Kypros ja Malta). Niiden kansalaiset saivat myös äänestää vaaleissa samana vuonna. Kaksi muuta maata (Bulgaria ja Romania) liittyivät jäseniksi vuonna 2007.

Äänestysprosentti näissä vaaleissa oli noin 46 prosenttia. Espanjalainen Josep Borrell toimi Euroopan parlamentin puhemiehenä vuodesta 2004 vaalikauden ensimmäisellä puoliskolla ja saksalainen Hans-Gert Pöttering toisella puoliskolla. Eurooppa-myönteisestä ilmapiiristä huolimatta innostus jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi, sillä horisonttiin kerääntyi tummia pilviä. Vuonna 2005 sekä Alankomaiden että Ranskan kansalaiset äänestivät kansanäänestyksessä Euroopan perustuslakiosopimusta koskevaa ehdotusta vastaan. Se olisi tuonut unionin askeleen lähemmäksi liittovaltiomuotoista Eurooppaa. Joissakin maissa oli havaittavissa ensimmäisiä merkkejä laajentumisväsymyksestä. Oliko EU vaivan arvoinen kaikkien mukautustoimien jälkeen?

Kaikki edistysaskeleet uuden Euroopan muotoutumisessa eivät kuitenkaan menneet hukkaan: perustuslakiosopimuksen hylkäämisen jälkeen seurasi pohdinta-aika. Mitä pitäisi tehdä seuraavaksi? Puhemies Pöttering allekirjoitti maaliskuussa 2007 Berliinin julistuksen, johon sisällytettiin monet perustuslakiosopimuksen määräykset ennen seuraavia vaaleja. Siitä tuli myöhemmin Lissabonin sopimus (joka tunnettiin alun perin uudistussopimuksena).

Laajentuspäivä: uusien lippujen saapuminen. Bryssel, 1. toukokuuta 2004.
© Euroopan unioni

2009

Finanssikriisin varjossa

Lissabonin sopimuksen tullessa voimaan 1. joulukuuta 2009 oli jo käyty uudet vaalit. Maailmantalous oli vakavassa kriisissä, millä oli vakavia taloudellisia, sosiaalisia ja poliittisia seurauksia. Äänestäjien valintoja ohjasi nyt todennäköisemmin pelko, ja näiden pelkojen hälventämisestä tuli yksi poliittisten edustajien tärkeimmistä tehtävistä.

Joitakin valopilkkujakin löytyi: Barack Obaman valinta Yhdysvaltain presidentiksi vuonna 2008 aloitti uuden aikakauden transatlanttisissa suhteissa; teollisuustuotannon viherryttämisestä tuli jokapäiväinen motto. Mutta riittäisikö se?

Äänestysprosentti oli 43. Vuonna 2009 puhemieheksi valittiin Puolan entinen pääministeri Jerzy Buzek. Hän oli ensimmäinen Keski- tai Itä-Euroopan maasta kotoisin oleva puhemies. Saksalainen Martin Schulz aloitti puhemiehenä vuonna 2012.

Vuonna 2010 uhka siitä, että Kreikka ei pystyisi maksamaan takaisin velkojaan, laukaisi Euroopan valtioiden velkakriisin. Irlannin taluskriisin jälkeen taas monet jäsenvaltiot joutuivat sopeutumaan pitkäaikaisiin taloudellisiin vaikutuksiin, kun talous siirtyi miinuksien puolelle maailmanlaajuisesti. Myös unionin rajojen läheisyydessä esiintyi levottomuuksia: vuonna 2010 alkanut arabikevät kärjistyi vuonna 2011, jolloin alkoi Syyrian sota. Vuonna 2013 Kiovassa alkoivat Maidanin kansanliikkeen mielenosoitukset, joita seurasivat Krimin valtaaminen ja liittäminen Venäjään ja sota Donbasissa vuonna 2014.

EU-vaalien kampanjainnos. Marseille, Ranska, 2009
© Euroopan unioni

2014

Komission puheenjohtajan nimitys Lissabonin sopimuksen uusien määräysten mukaisesti

Vuoden 2014 vaaleissa otettiin käyttöön kärkiehdokasprosessi: tässä järjestelmässä eurooppalaiset poliittiset puolueet nimeävät kärkiehdokkaansa ennen EU-vaaleja, jolloin kansalaiset voivat vaikuttaa suoraan Euroopan toimeenpanevan elimen johtajan valintaan äänestämällä. Vaalien jälkeen suurimmalla puolueella on oikeus ehdottaa Euroopan komission tulevan puheenjohtajan nimeä, jonka Euroopan parlamentti valitsee myöhemmin jäsentensä enemmistöllä. Tätä on yleisesti pidetty keinona "eurooppalaistaa" Euroopan parlamentin vaalit.

Lissabonin sopimus muodostaa perustan Euroopan parlamentin vahvemmalle roolille Euroopan komission puheenjohtajan nimittämisessä. Jean-Claude Junckerista tuli siten Euroopan komission uusi puheenjohtaja tämän järjestelmän kautta. Vaalien osallistumisprosentti oli noin 43 prosenttia. Martin Schulz, joka oli jo ollut Euroopan parlamentin puhemies vuodesta 2012, valittiin uudelleen vuonna 2014 vaalikauden ensimmäiselle puoliskolle. Hän oli ensimmäinen Euroopan parlamentin puhemies, joka valittiin uudelleen. Antonio Tajanista tuli seuraava puhemies vuonna 2017.

Tällä vaalikaudella Euroopan parlamentin jäsenet joutuivat kohtaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön sekä EU:ssa että sen ulkopuolella. Vuoden 2016 puolessavälissä Britannian kansalaisten enemmistö päätti, että heidän maansa pitäisi erota Euroopan unionista. Joidenkin jäsenvaltioiden hallituksille oli annettava varoituksia, koska ne siirtyivät kohti epäliberaalia demokratiaa. Donald Trumpin valinta Yhdysvaltain presidentiksi vuonna 2016 kiristi EU:n ja Yhdysvaltojen suhteita.

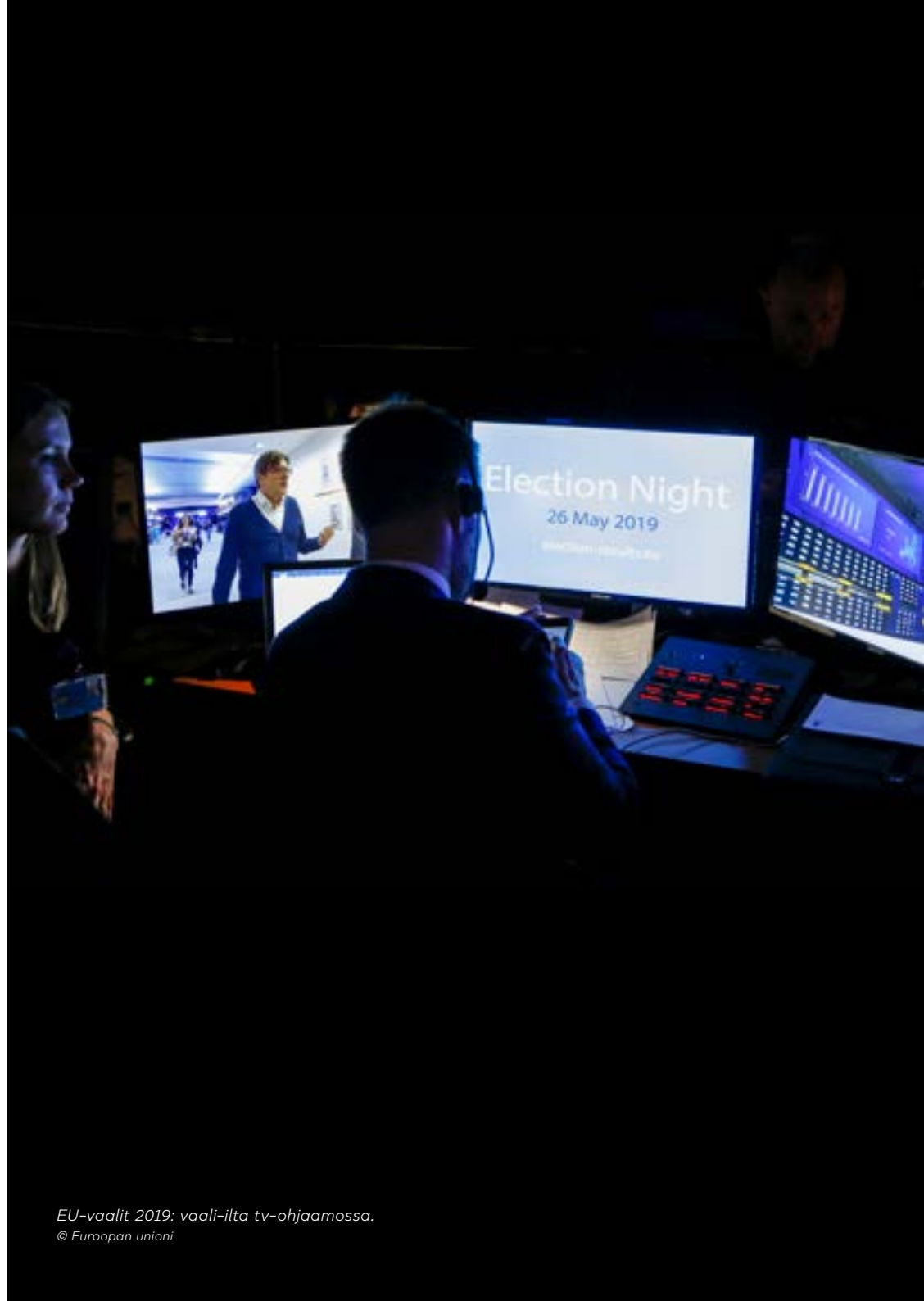
2019

Kansalaiset palaavat vaaliurnille

Vuoden 2019 vaaleissa äänestysprosentti oli 51. Äänestysprosentti nousi ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1979 ensimmäisten EU-vaalien. Kyseessä olivat kaikkien aikojen suurimmat ylikansalliset vaalit. Euroopan parlamentin puhemieheksi tuli David Sassoli. Tammikuussa 2022 hänen seuraajakseen valittiin Roberta Metsola, parlamentin kaikkien aikojen nuorin puhemies.

Useimmat eurooppalaiset poliittiset puolueet nimesivät jälleen kärkiehdokkaat Euroopan komission puheenjohtajaksi ennen vuoden 2019 EU-vaaleja. Eurooppa-neuvosto ehdotti myöhemmin Euroopan parlamentille, että Euroopan komission puheenjohtajaksi valittaisiin Ursula von der Leyen, joka ei ollut ollut kärkiehdokas. Euroopan parlamentti käytti toimivaltaansa ja valitsi hänet puheenjohtajaksi.

Ilmastonsuojelukysymykset olivat vuoden 2019 vaaleissa näkyvästi esillä, sillä ympäristön tila oli heikentynyt hälyttävästi kaikkialla maailmassa. Seuraavalla vaalikaudella Ison-Britannian eroaminen unionista toteutui käytännössä. Vuonna 2020 puhkesi koronapandemia. EU:n toimielimet päättivät kutsua koolle Euroopan tulevaisuuskonferenssin, joka alkoi vuonna 2021. Vuonna 2022 Venäjä hyökkäsi Ukraina.

EU-vaalit 2019: vaali-ilta tv-ohjaamossa.
© Euroopan unioni

2024

Tulevat vaalit: käännekohta?

Monenlaiset keskustelut ja poliittiset kysymykset ovat leimanneet jokaista Euroopan parlamentin vaalia aina vuoden 1979 vaaleista lähtien.

Vaalit ovat aina yksi merkkipaalu aidosti eurooppalaisen yhteiskunnan muotoutumisessa ja heijastavat kunkin ajankohdan poliittisen kentän tärkeimpiä huolenaiheita ja kamppailuja.

Mitähän vuoden 2024 Euroopan parlamentin vaaleissa on luvassa? Sinä voit vaikuttaa siihen!

An aerial, high-angle photograph of a massive crowd of people, likely at a public event or protest. The individuals are densely packed, filling most of the frame. They are wearing a variety of colorful clothing, creating a mosaic of colors from above. The ground is light-colored, possibly concrete or asphalt, and the overall scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

together.eu

**TOGETHER FOR
DEMOCRACY**